

Demografický vývoj v České republice v letech 2004–2007

Demografické faktory jsou jedním z významných determinantů poptávky po bydlení. Do modelů poptávky na trhu s bydlením jsou často zahrnovány proměnné jako podíl osob, které se dostaly do věku, v němž si obvykle pořizují své první bydlení; proměnné aproximující rostoucí či klesající počet domácností jednotlivců, nebo naopak vícečlenných domácností, úroveň migrace, perspektivy utváření nových domácností a další demografické procesy. Náplní této kapitoly je ve stručnosti zhodnotit hlavní demografické změny, k nimž došlo od roku 2004, s ohledem na to, jaký dopad by mohly mít na trh s bydlením v ČR.

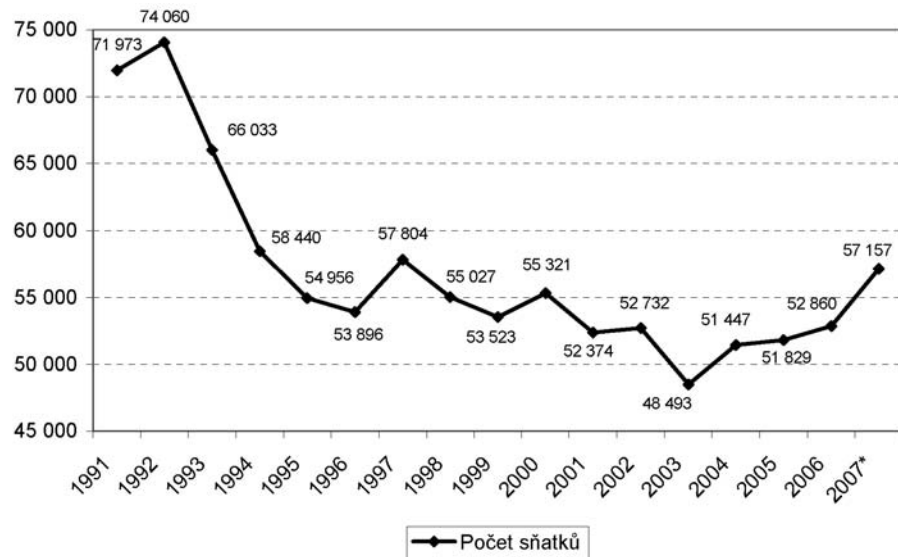
Rok 2003 představoval rok obratu, pokud jde o počty uzavřených sňatků. Od roku 2004 se počty uzavřených sňatků postupně zvyšovaly, v souvislosti s tím, jak do věku sňatečnosti dospívaly silné ročníky ze 70. let (graf 1). Úroveň sňatečnosti však i nadále zůstává relativně nízká a pokračuje trend k odkládání sňatku do vyššího věku (tabulka 1). Úroveň rozvodovosti v ČR zůstává jedna z nejvyšších v Evropě. Jak je ale vidět z tabulky 2, v posledních několika letech přestala růst (úhrnná rozvodovost), respektive se snížila vzhledem k počtu uzavřených sňatků (index rozvodovosti). Čísla z roku 2006 ukazují, že při zachování současné intenzity rozvodovosti by se do třiceti let rozvedlo 49 ze 100 uzavřených manželství. Vzhledem k rostoucímu počtu sňatků se však snížil počet rozvodů na 100 sňatků na 54 (předběžná data za rok 2007).

V období 2004–2007 došlo ke znatelnému zvýšení absolutního počtu živě narozených – z hodnot těsně nad 90 000 ročně na hodnotu přes 114 000 v roce 2007 (graf 2). Ačkoliv jde o jasný růstový trend, je zřejmé, že jde především na vrub početné generaci dorůstající do věku největší plodnosti. Počet dětí připadajících na jednu ženu (úhrnná plodnost)¹, se totiž zvýšil z extrémně nízkých hodnot pod 1,20 jen na hodnotu 1,44 (tabulka 3); to představuje stále velmi nízkou plodnost, hluboko pod hodnotou 2,14 zajišťující zachování současného počtu obyvatel přirozenou měnou (bez započtení migrace). Nadále pokračoval trend zvyšování věku matky při porodu (tabulka 3) i růst podílu dětí narozených mimo manželství (graf 3). V letech 2004–2007 došlo k výraznému růstu podílu mimomanželských dětí až na 34,5 %. V letech 2004–2007 se po krátké stagnaci v předchozích letech obnovilo prodlužování naděje dožití obyvatel při narození (tabulka 4); podobně se i mírně zvýšil podíl obyvatel ve věku 65 let a starších (tabulka 5).

Zdaleka nejvýznamnější demografickou změnu posledních několika let v České republice představoval znatelný nárůst počtu přistěhovalých ze zahraničí. Zatímco saldo zahraniční migrace (rozdíl mezi počtem přistěhovalých a vystěhovalých) se po většinu 90. let udržovalo na hodnotách kolem 10 000 ročně, od roku 2003 podstatně vzrostlo. V letech 2005 a 2006 přibylo v České republice stěhováním ročně více než 30 000 lidí. Předběžná data za rok 2007 ukazují na prudký nárůst salda zahraniční migrace, dokonce až na téměř 84 000. Toto číslo spolu s kladným přirozeným přírůstkem (téměř 10 000 obyvatel v roce 2007) znamená, že v České republice v roce 2007 přibylo téměř 94 000 lidí. Pokud by tento na české poměry poměrně rychlý přírůstek počtu obyvatel pokračoval i v následujících letech, měl by velmi pravděpodobně i důsledky ve významně zvýšené poptávce po bydlení.

¹ Úhrnná plodnost udává, kolik dětí by se v průměru narodilo každé ženě, kdyby byla zachována stávající úroveň porodnosti.

Graf 1: Počet sňatků uzavřených v České republice v letech 1991–2007

Zdroj: ČSÚ.

Poznámka: *) předběžné údaje.

Tabulka 1: Průměrný věk ženichů a nevěst při prvním sňatku

Rok	Nevěsty	Ženiši
1993	22,0	24,5
1994	22,3	24,9
1995	22,7	25,3
1996	23,0	25,7
1997	23,5	26,2
1998	23,7	26,5
1999	24,1	26,9
2000	24,5	27,3
2001	24,9	27,6
2002	25,3	28,1
2003	25,7	28,5
2004	26,3	29,0
2005	26,7	29,3
2006	27,1	29,7

Zdroj: ČSÚ.

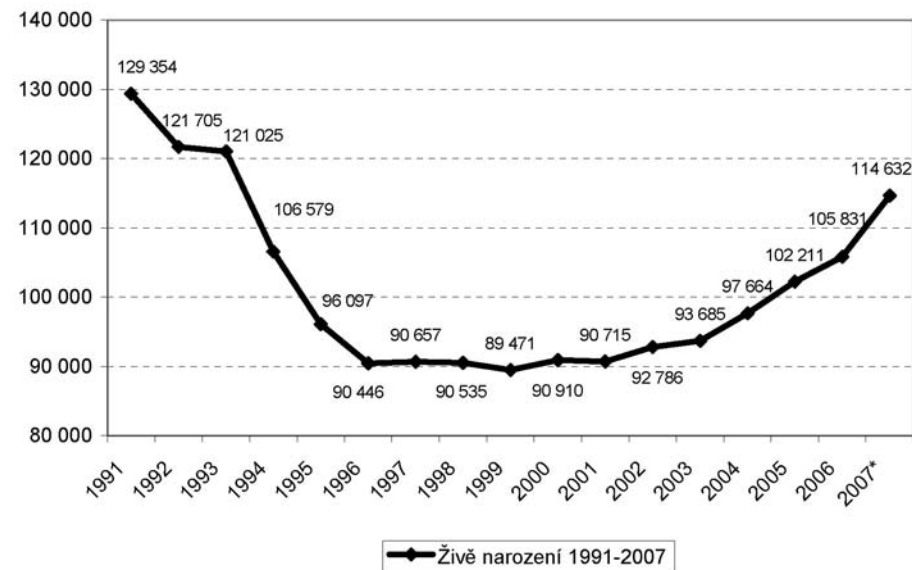
Tabulka 2: Rozvodovost v ČR

Rok	Index rozvodovosti	Úhrnná rozvodovost
1991	40,8	34,8
1992	38,6	33,9
1993	45,8	36,2
1994	52,9	37,5
1995	56,7	38,4
1996	61,4	41,7
1997	56,2	41,9
1998	58,8	42,9
1999	44,2	32,3
2000	53,7	41,2
2001	60,3	45,0
2002	60,2	46,0
2003	67,1	48,0
2004	64,4	49,3
2005	60,4	47,3
2006	59,4	48,7
2007*	54,5	n. a.

Zdroj: ČSÚ.

Poznámka: *) předběžné údaje.

Graf 2: Počty živě narozených dětí v ČR v letech 1991–2007

Zdroj: ČSÚ.

Poznámka: *) předběžné údaje.

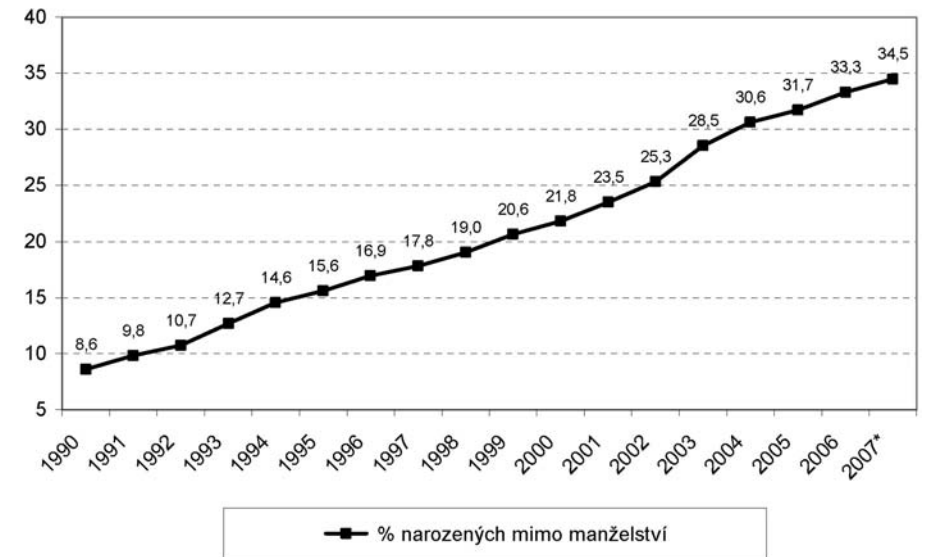
Tabulka 3: Průměrný věk matek a úhrnná plodnost v ČR v letech 1991–2007

Rok	Věk matek celkem	Věk matek při narození 1. dítěte	Úhrnná plodnost
1991	24,6	22,2	1,86
1992	24,6	22,2	1,72
1993	24,7	22,3	1,67
1994	24,9	22,5	1,44
1995	25,3	22,9	1,28
1996	25,6	23,3	1,18
1997	25,9	23,7	1,17
1998	26,2	24,1	1,16
1999	26,5	24,4	1,13
2000	26,9	24,9	1,14
2001	27,3	25,3	1,14
2002	27,6	25,6	1,17
2003	28,0	25,9	1,18
2004	28,3	26,3	1,23
2005	28,6	26,6	1,28
2006	28,9	26,9	1,33
2007*	29,1	27,1	1,44

Zdroj: ČSÚ.

Poznámka: *) předběžné údaje.

Graf 3: Vývoj podílu narozených dětí mimo manželství v letech 1990–2007

Zdroj: ČSÚ.

Poznámka: *) předběžné údaje.

Tabulka 4: Vývoj naděje dožití mužů a žen v ČR v letech 1991–2007

<i>Rok</i>	<i>Muži</i>	<i>Ženy</i>
1991	68,2	75,7
1992	68,5	76,1
1993	69,3	76,4
1994	69,5	76,6
1995	70,0	76,6
1996	70,4	77,3
1997	70,5	77,5
1998	71,1	78,1
1999	71,4	78,1
2000	71,6	78,3
2001	72,1	78,4
2002	72,1	78,5
2003	72,0	78,5
2004	72,6	79,0
2005	72,9	79,1
2006	73,5	79,7
2007*	73,7	79,9

Zdroj: ČSÚ.

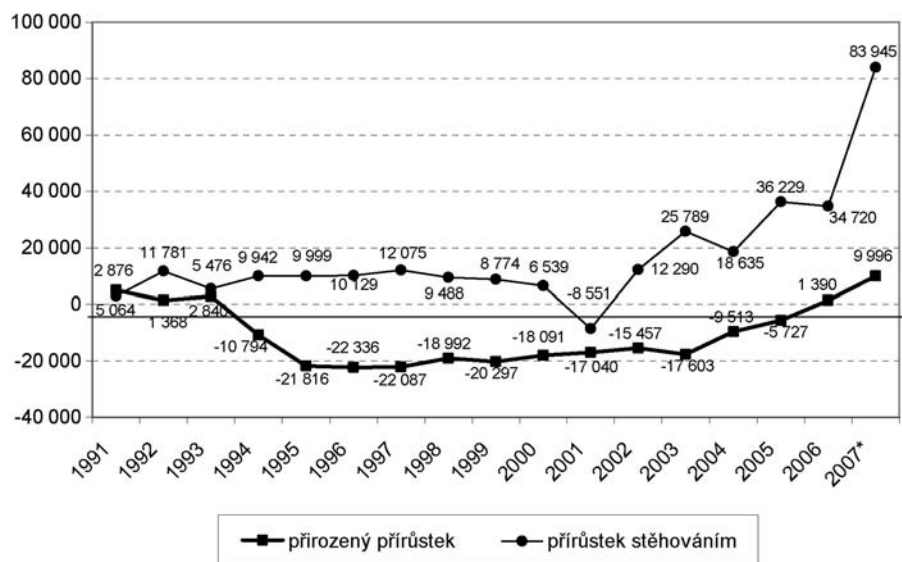
Poznámka: *) předběžné údaje.

Tabulka 5: Podíl obyvatel ČR ve věku 65 let a starších v letech 1991–2006

<i>Rok</i>	<i>Podíl obyvatel ve věku 65 let a starších (%)</i>
1991	12,7
1992	12,9
1993	13,0
1994	13,1
1995	13,3
1996	13,5
1997	13,6
1998	13,7
1999	13,8
2000	13,9
2001	13,9
2002	13,9
2003	13,9
2004	14,0
2005	14,2
2006	14,4

Zdroj: ČSÚ.

Graf 4: Přirozený přírůstek a přírůstek stěhováním v ČR v letech 1991–2007

Zdroj: ČSÚ.

Poznámka: *) předběžné údaje.

Literatura:

Kolektiv autorů. *Populační vývoj České republiky*. Katedra demografie a geodemografie, Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy. Využity ročníky 1994–2002.

Webové stránky Českého statistického úřadu: <www.czso.cz>.